BAHAGIAN PEMBANGUNAN KESIHATAN KELUARGA
JABATAN KESIHATAN AWAM *(PUBLIC HEALTH DEPARTMENT)*
KEMENTERIAN KESIHATAN MALAYSIA
(MINISTRY OF HEALTH, MALAYSIA)
Aras 7 & 8, BLOK E10, Kompleks E
Pusat Pentadbiran Kerajaan Persekutuan
62590, Putrajaya.

Tel : 03-8883 3888
Faks : 03-8888 6150
E-mail : bpkk@moh.gov.my

Ruj. Kami : KKM.600-30/3/4 Jld. 5 (28)
Tarikh : 18 Ogos 2021

SENARAI EDARAN

YBhg. Datuk/Dato'/Dato' Indera/Datin/Tuan/Puan,

EDARAN GARIS PANDUAN PELAKSANAAN PEMBERIAN VAKSIN COVID-19 KEPADA IBU HAMIL, SEMAKAN OGOS 2021

Dengan segala hormatnya perkara di atas adalah dirujuk.

2. Seperti pihak YBhg. Datuk/Dato'/Dato' Indera/Datin/Tuan/Puan sedia maklum, ibu hamil telah diberi keutamaan dalam pemberian vaksin COVID-19 memandangkan mereka termasuk dalam golongan berisiko tinggi. Garis panduan Pelaksanaan Pemberian Vaksin COVID-19 kepada Ibu Hamil telah diedarkan pada 5 Julai 2021 melalui Surat Pekeliling Ketua Pengarah Kesihatan Malaysia Bil 12/2021.

3. Berikutan dari perubahan pada *Guidelines on Covid-19 Vaccination for Pregnant and Breastfeeding Mothers (10 Ogos 2021), Addendum to MOH Guidelines Version 2 dated 23rd June 2021* yang telah dikemaskini, terdapat beberapa penambahbaikan pada pelaksanaan pemberian vaksin COVID-19 kepada ibu hamil. Bersama-sama ini disertakan garis panduan yang telah dikemaskini sebagai rujukan anggota kesihatan di lapangan, bagi menggantikan garispanduan edisi pertama, Jun 2021. Bahagian ini juga ingin mengingatkan para anggota kesihatan yang mengendalikan pemeriksaan rutin ibu hamil untuk sentiasa mempromosi dan menasihati ibu hamil tentang vaksin COVID-19 dan kepentingannya pada setiap sesi lawatan.

4. Diharap pihak YBhg. Datuk/ Dato'/ Dato' Indera/ Datin/ Tuan/ Puan dapat memanjangkan bahan rujukan ini kepada semua pihak berkaitan. Sebarang pertanyaan berkaitan perkara di atas boleh dikemukakan kepada pegawai kami Dr Sarah bt Awang Dahlan di talian 03-88834290/email sarah.ad@moh.gov.my. Kerjasama dan tindakan yang diberikan amatlah dihargai.

Sekian, terima kasih.

"WAWASAN KEMAKMURAN BERSAMA 2030"

"BERKHIDMAT UNTUK NEGARA"

Saya yang menjalankan amanah,

(DR. NAZRILA HAIRIZAN BINTI NASIR) MMC 26480
b.p Pengarah
Bahagian Pembangunan Kesihatan Keluarga
Kementerian Kesihatan Malaysia

s.k Ketua Pengarah Kesihatan, Kementerian Kesihatan Malaysia

Timbalan Ketua Pengarah Kesihatan (Kesihatan Awam), KKM

Timbalan Ketua Pengarah Kesihatan (Perubatan), KKM

Timbalan Ketua Pengarah Kesihatan (Penyelidikan & Sokongan Teknikal)

Pengarah Kanan
Program Kesihatan Pergigian, KKM

Pengarah Kanan
Program Kesihatan Farmasi, KKM

Pengarah
Bahagian Amalan Perubatan, KKM

Ketua Perkhidmatan O&G Kebangsaan
Hospital Sultanah Aminah, Johor Bahru

SENARAI EDARAN

1. Pengarah Kesihatan Negeri
   Jabatan Kesihatan Negeri Perlis

2. Pengarah Kesihatan Negeri
   Jabatan Kesihatan Negeri Kedah

3. Pengarah Kesihatan Negeri
   Jabatan Kesihatan Negeri Pulau Pinang

4. Pengarah Kesihatan Negeri
   Jabatan Kesihatan Negeri Perak

5. Pengarah Kesihatan Negeri
   Jabatan Kesihatan Negeri Selangor

6. Pengarah Kesihatan Negeri
   Jabatan Kesihatan Wilayah Persekutuan Kuala Lumpur & Putrajaya

7. Pengarah Kesihatan Negeri
   Jabatan Kesihatan Negeri Sembilan

8. Pengarah Kesihatan Negeri
   Jabatan Kesihatan Negeri Melaka

9. Pengarah Kesihatan Negeri
   Jabatan Kesihatan Negeri Johor

10. Pengarah Kesihatan Negeri
    Jabatan Kesihatan Negeri Pahang

11. Pengarah Kesihatan Negeri
    Jabatan Kesihatan Negeri Terengganu

12. Pengarah Kesihatan Negeri
    Jabatan Kesihatan Negeri Kelantan

13. Pengarah Kesihatan Negeri
    Jabatan Kesihatan Negeri Sabah

14. Pengarah Kesihatan Negeri
    Jabatan Kesihatan Negeri Sarawak

15. Pengarah Kesihatan Negeri
    Jabatan Kesihatan Wilayah Persekutuan Labuan

KEMENTERIAN KESIHATAN MALAYSIA

GARIS PANDUAN PELAKSANAAN PEMBERIAN VAKSIN COVID-19 KEPADA IBU HAMIL

Bahagian Pembangunan Kesihatan Keluarga
Kementerian Kesihatan Malaysia
Semakan Ogos 2021

ISI KANDUNGAN

	Muka surat
1. PENGENALAN	**3**
1.1. COVID-19 dan Kehamilan	
1.2. Prinsip Pemberian Vaksin COVID-19 kepada Ibu Hamil	
1.3. Matlamat Pemberian Vaksin COVID-19 kepada Ibu Hamil	
2. PELAKSANAAN PEMBERIAN VAKSIN COVID-19 KEPADA IBU HAMIL	**4 - 12**
2.1. Kriteria Ibu hamil untuk diberi vaksin	
2.2. Jenis vaksin untuk ibu hamil	
2.3. Jangkamasa kandungan untuk diberi vaksin	
2.4. Tempat pemberian vaksin COVID-19 kepada ibu hamil	
2.5. Pengendalian Pemberian Vaksin Covid-19 bagi Ibu Hamil	
– Carta Alir Pengenalpastian dan Pemberian Vaksin Covid-19 Bagi Ibu Hamil	
– Proses Kerja Pengenalpastian dan Pemberian Vaksin Covid-19 Bagi Ibu Hamil	
3. SENARAI LAMPIRAN	**13 - 15**
3.1. Lampiran 1 : Format *line-listing* Pemberian Vaksin COVID-19 Kepada Ibu Hamil	
3.2. Lampiran 2 : Soalan Lazim berkaitan vaksin COVID-19 dan kehamilan	

1. PENGENALAN

1.1 COVID-19 DAN KEHAMILAN

Ibu hamil lebih berisiko untuk mendapat jangkitan COVID-19 yang teruk dan memerlukan kemasukan ke Unit Rawatan Rapi (ICU) serta bantuan pernafasan (*invasive ventilation*) berbanding wanita yang tidak hamil. Jangkitan COVID-19 tahap yang lebih teruk kerap berlaku pada trimester kedua dan ketiga.

Ibu hamil yang dijangkiti COVID-19 juga lebih berisiko untuk melahirkan bayi pada usia pramatang. Kebanyakan kelahiran pramatang ini adalah *iatrogenik* bagi membantu pemberian rawatan dan bantuan pernafasan ibu. Dianggarkan 6% kelahiran pramatang adalah secara spontan dalam kalangan ibu yang dijangkiti COVID-19.

1.2 PRINSIP PEMBERIAN VAKSIN COVID-19 KEPADA IBU HAMIL

Secara umumnya, pemberian vaksin COVID-19 kepada ibu hamil adalah berdasarkan Garis panduan Pelaksanaan Pemberian Vaksin COVID-19 Kebangsaan.

Ibu hamil tergolong dalam kumpulan rentan memandangkan risiko morbiditi dan mortaliti kepada ibu dan bayi seperti yang diterangkan di atas. Oleh itu, ibu hamil perlu diberi keutamaan untuk menerima vaksin COVID-19.

Prinsip utama pemberian vaksin COVID-19 kepada ibu hamil termasuklah :

i. Ibu bersetuju untuk divaksin
ii. Ibu tidak mempunyai kontraindikasi untuk menerima vaksin
iii. Tempoh kehamilan yang disarankan untuk mengambil vaksin ialah selepas 12 minggu kehamilan.
iv. Vaksin boleh diambil pada awal kehamilan mengambilkira banyak kelebihan menerima vaksin berbanding risiko jika ibu dijangkiti COVID-19. Ibu hamil perlu diberi penerangan sekiranya mereka memilih untuk menerima vaksin sebelum 12 minggu kehamilan.
v. Suntikan vaksin Pfizer masih menjadi keutamaan untuk diberikan kepada ibu hamil. Pemberian vaksin jenis lain dibuat jika wujud masalah logistik dan pelaksanaan.
vi. Anggota kesihatan yang mengendalikan perkhidmatan kesihatan ibu hamil bertanggungjawab untuk sentiasa mempromosi, mengingatkan dan menasihati ibu hamil untuk mengambil vaksin COVID19.

1.3 MATLAMAT PEMBERIAN VAKSIN COVID-19 KEPADA IBU HAMIL

Vaksin COVID-19 diberikan kepada ibu hamil untuk mencapai matlamat seperti di bawah:

i. Mengurangkan kematian dan morbiditi teruk akibat jangkitan COVID-19 dalam kalangan ibu hamil
ii. Membentuk pelindungan kelompok penduduk Malaysia bagi pemulihan ekonomi
iii. Kawalan wabak

2. PELAKSANAAN PEMBERIAN VAKSIN COVID-19 KEPADA IBU HAMIL

2.1 KRITERIA IBU HAMIL UNTUK DIBERI VAKSIN

Semua ibu hamil yang memberi keizinan untuk disuntik vaksin. Ibu mesti diberi penerangan dan ditawarkan vaksin COVID-19 seawal kehamilan.

2.2 JENIS VAKSIN UNTUK IBU HAMIL

Sehingga kini, vaksin Pfizer diberi keutamaan untuk diguna untuk ibu hamil di Malaysia. Vaksin Astrazeneca dan Sinovac juga boleh diberikan kepada ibu hamil.

2.3 JANGKAMASA KANDUNGAN UNTUK DIBERI VAKSIN

Suntikan dos 1 vaksin disarankan untuk diberi selepas 12 minggu kehamilan, tetapi boleh diberikan pada mana-mana peringkat kehamilan.

Ibu perlu diberi peluang memilih untuk menerima vaksin sebelum 12 minggu kehamilan dan penerangan mesti diberikan. Ibu hamil tidak sepatutnya ditolak dari mendapat vaksinasi COVID-19 pada mana-mana peringkat kehamilan memandangkan manfaat vaksinasi adalah melebihi risiko jangkitan terutamanya pada akhir trimester kedua dan ketiga.

Dos kedua diberi mengikut jangkamasa yang ditetapkan. Kedua-dua dos sebaik-baiknya dilengkapkan sebelum ibu memasuki trimester ketiga.
Jika ibu bersalin sebelum menerima dos 2, ia boleh dilengkapkan semasa postnatal.

(Rujuk Surat Edaran Updated Guidelines on Covid-19 Vaccination for Pregnant and Breastfeeding mothers, KKM bertarikh 12 Ogos 2021).

2.4 TEMPAT PEMBERIAN VAKSIN COVID-19 KEPADA IBU HAMIL

Pemberian vaksin COVID-19 kepada ibu hamil boleh diberi di fasiliti berikut

i. PPV Klinik Kesihatan (PPVKK)
ii. PPV Hospital (SPPV)
iii. PPV Awam
iv. PPV Mega
v. PPV Bergerak

2.5 PENGENDALIAN PEMBERIAN VAKSIN COVID-19 BAGI IBU HAMIL

2.5.1 Carta Alir Pengenalpastian dan Pemberian Vaksin Covid-19 Bagi Ibu Hamil

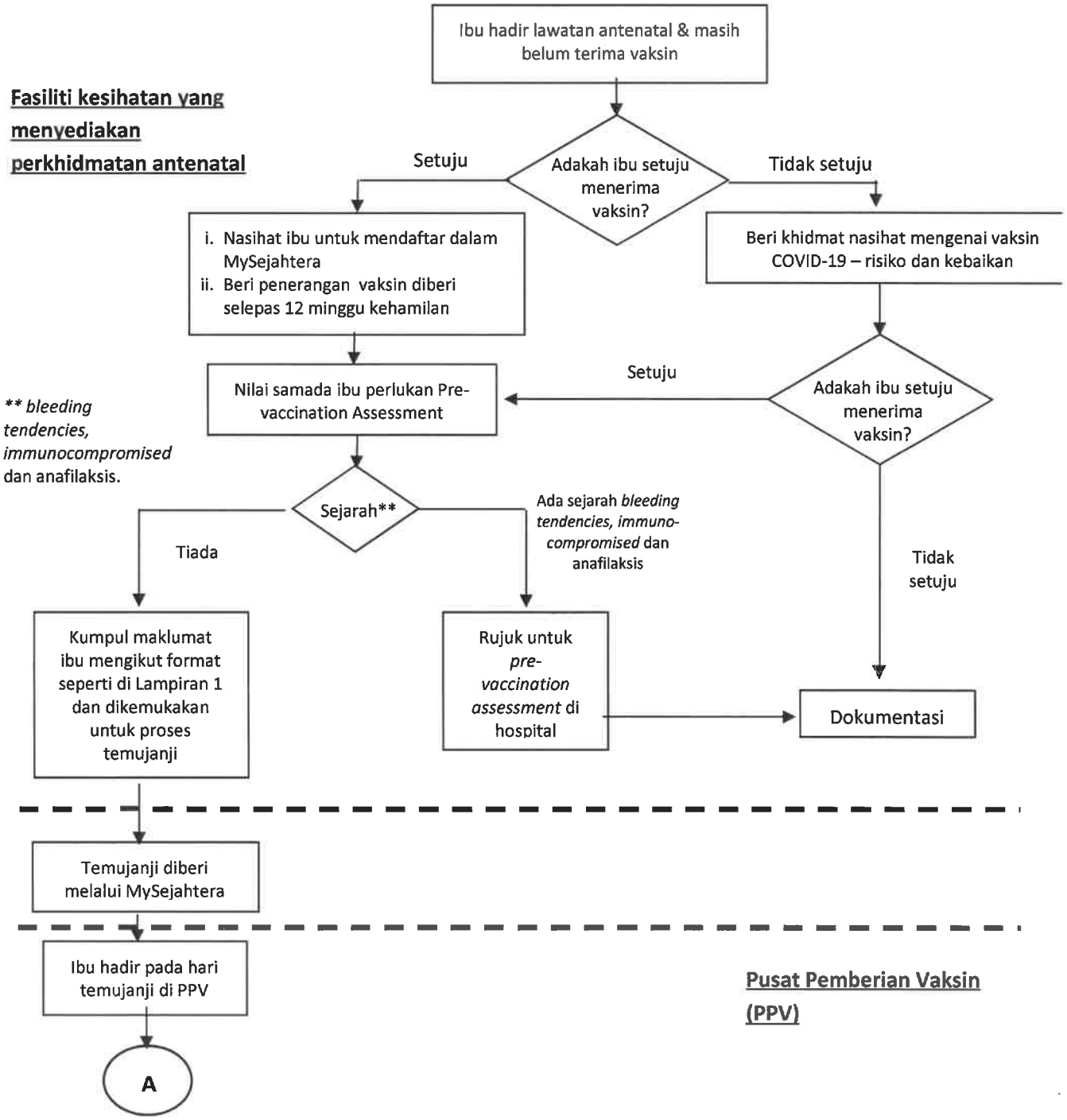

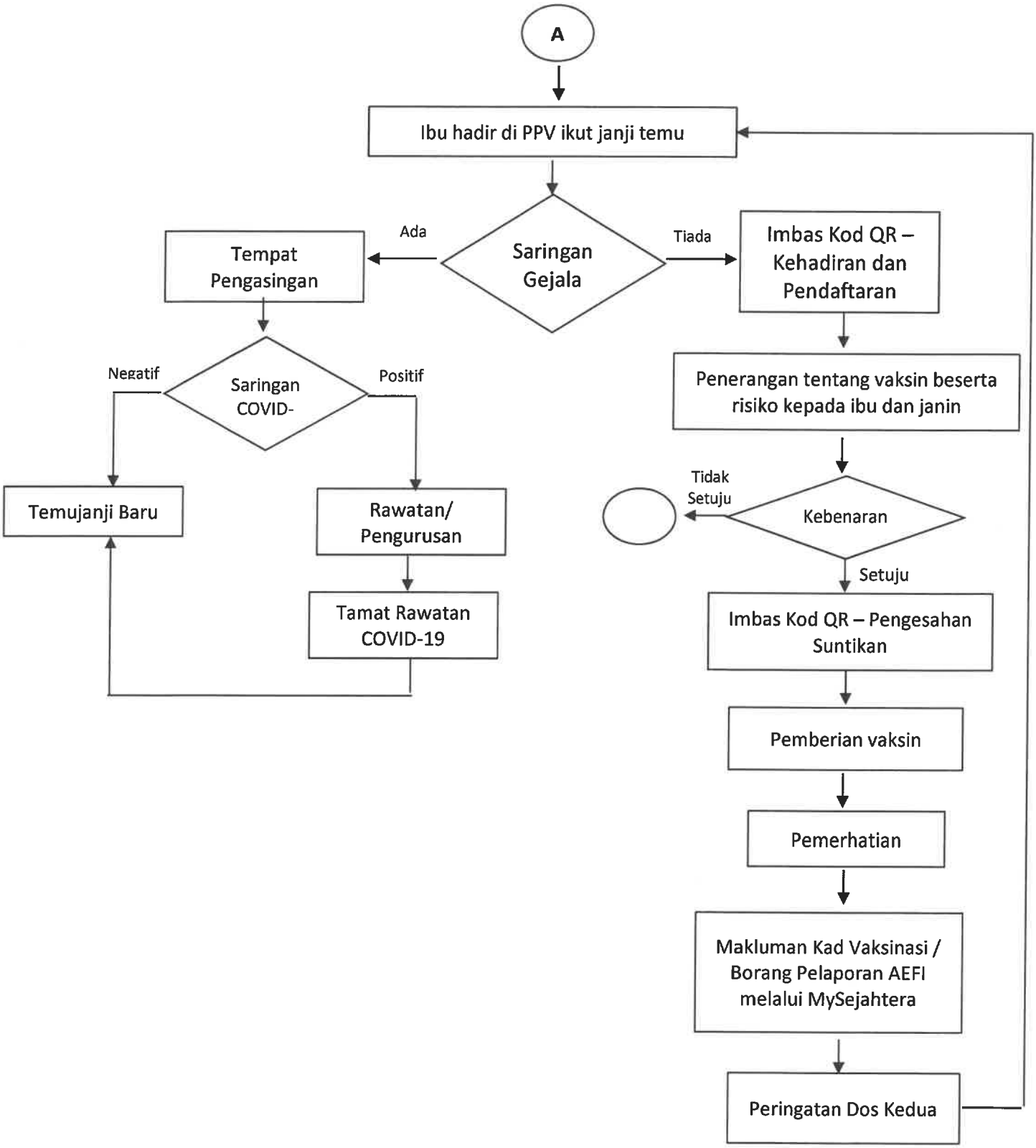
A
Ibu hadir di PPV ikut janji temu
Saringan Gejala
Ada
Tempat Pengasingan
Tiada
Imbas Kod QR – Kehadiran dan Pendaftaran
Saringan COVID-
Negatif
Positif
Temujanji Baru
Rawatan/ Pengurusan
Tamat Rawatan COVID-19
Penerangan tentang vaksin beserta risiko kepada ibu dan janin
Kebenaran
Tidak Setuju
Setuju
Imbas Kod QR – Pengesahan Suntikan
Pemberian vaksin
Pemerhatian
Makluman Kad Vaksinasi / Borang Pelaporan AEFI melalui MySejahtera
Peringatan Dos Kedua

2.5.2 Proses Kerja Pengenalpastian dan Pemberian Vaksin Covid-19 Bagi Ibu Hamil

BIL.	PROSES KERJA	AKTIVITI	TANGGUNGJAWAB	PERALATAN
1	Ibu hadir lawatan rutin antenatal dan belum terima vaksin	• Tanya ibu adakah setuju untuk menerima vaksin COVID-19 o Jika setuju, nasihat ibu untuk mendaftar sebagai penerima vaksin COVID-19 dalam aplikasi MySejahtera (jika belum mendaftar). o Jika tidak setuju, beri khidmat nasihat kepada ibu tentang vaksin COVID-19 dan komplikasi jika tidak mengambil vaksin	Jururawat / Pegawai Perubatan / Pakar Perubatan Keluarga	1. Buku Rekod Kesihatan Ibu
2	Nasihat ibu untuk mendaftar sebagai penerima vaksin COVID-19 dalam aplikasi MySejahtera	• Jika ibu belum mendaftar sebagai penerima vaksin dalam aplikasi MySejahtera, nasihat ibu untuk mendaftar.	Jururawat / Pegawai Perubatan / Pakar Perubatan Keluarga	-
3	Beri penerangan vaksin akan diberi selepas 12 minggu kehamilan	• Maklum kepada ibu bahawa vaksin diberi selepas 12 minggu kehamilan tetapi mempunyai pilihan untuk diberi awal • Catatkan maklumat di atas dan pilihan ibu dalam Buku Rekod Kesihatan Ibu • Jika ibu minta untuk terima vaksin sebelum 12 minggu, rujuk Pegawai Perubatan untuk penerangan lanjut	Jururawat / Pegawai Perubatan / Pakar Perubatan Keluarga	1. Buku Rekod Kesihatan Ibu
4	Buat penilaian samada ibu perlu menjalani Pre-vaccination Assessment (Pre-vac)	• Tanya ibu adakah mempunyai sejarah *bleeding tendencies, immunocompromised* dan anafilaksis. o Jika ada, rujuk untuk *Prevaccination Assessment* di hospital	Jururawat / Pegawai Perubatan / Pakar Perubatan Keluarga	1. Clinical Guidelines on COVID-19 vaccination in Malaysia

BIL.	PROSES KERJA	AKTIVITI	TANGGUNGJAWAB	PERALATAN
		○ Jika tiada ketiga-tiga masalah, kumpul maklumat ibu yang layak menerima vaksin COVID-19		
5	Kumpul maklumat ibu yang layak menerima vaksin COVID-19	• Jika ibu setuju, maklumat ibu dikumpul mengikut format di Lampiran 1. • Kemukakan maklumat lengkap kepada PKD/JKN untuk proses janji temu. • Ingatkan ibu untuk membawa **Buku Rekod Kesihatan Ibu semasa janji temu vaksinasi.**	Jururawat	1. Format *line-listing*
6	Janji temu diberi melalui MySejahtera	• Ibu mendapat janji temu melalui aplikasi MySejahtera	Pasukan MySejahtera	-
7	Ibu hadir ikut janji temu	• Ibu pamerkan janji temu melalui aplikasi MySejahtera kepada petugas kesihatan yang menjaga pendaftaran	PT/NGO, sukarelawan/pelatih jururawat / PPP/ PPKP/	1. *Line listing* 2. Portal MySejahtera di desktop/laptop
8	Saringan Gejala	• Periksa suhu dan soal selidik gejala: • Jika ada gejala – Arahkan ibu ke tempat pengasingan bagi tujuan saringan lanjut COVID-19 seperti dalam protokol/ Garis panduan pengendalian COVID-19. ○ Jika saringan ujian COVID-19 negatif, berikan janji temu baru ○ Jika ujian COVID-19 positif, teruskan pengurusan bagi pesakit COVID-19. ○ Beri janji temu baru kepada ibu selepas	PT/NGO, sukarelawan/pelatih jururawat / PPP/ PPKP/	1. Thermometer 2. Borang Saringan Gejala (Rujuk Lampiran) 3. MySejahtera 4. PC / Laptop 5. PPE dicadang: • *Surgical mask* • *Hand sanitiser* • *Eye protection (face shield/ eye goggle)*

BIL.	PROSES KERJA	AKTIVITI	TANGGUNGJAWAB	PERALATAN
		tamat rawatan COVID-19 • Jika tiada gejala, imbas QR kod bagi mengesahkan kehadiran dan pendaftaran		
9	Beri penerangan/ konsultasi tentang vaksin	• Arahkan ibu duduk di tempat yang disediakan • Edarkan maklumat berkenaan vaksin kepada klien • Bersedia menjawab sebarang pertanyaan ibu	Jururawat/ PPP/ Pegawai Perubatan / Pegawai Pergigian	1. Risalah berkenaan vaksin 2. PPEdicadang: • *Surgical mask* • *Hand sanitizer* • *Eye protection (face shield/ eye goggle)*
10	Edar dan semak kebenaran bertulis menerima suntikan	• Edarkan Borang Kebenaran Bertulis kepada ibu. • Terangkan kepada ibu berkenaan kesan vaksin kepada ibu dan janin o Jika ibu bersetuju – semak dan sahkan identiti dan kelayakan untuk menerima suntikan o Jika ibu tidak bersetuju, ibu tidak layak menerima vaksin dan ibu dibenarkan pulang	Jururawat/ PPP/ Pegawai Perubatan / Pegawai Pergigian	1. Borang Kebenaran menerima vaksin 2. PPEdicadang: • *Surgical mask* • *Hand sanitizer* • *Eye protection (face shield/ eye goggle)*
11	Beri suntikan vaksin	• Arahkan ibu ke tempat suntikan • Petugas perlu memakai PPE o *Hand sanitizer* o *Face mask* o *Plastic apron (optional)* *sarung tangan (glove) dan faceshield tidak perlu digunakan untuk sesi suntikan vaksin • Keluarkan kuantiti vaksin yang mencukupi ke dalam kotak sejuk untuk kegunaan	Jururawat/ PPP/ Pegawai Perubatan / Pegawai Pergigian	1. Panduan Latihan Pemberian Vaksin COVID-19 2. Vaksin COVID-19 3. Set suntikan 4. PPEdicadang: • *Surgical mask* • *Hand sanitizer* • Apron plastik

BIL.	PROSES KERJA	AKTIVITI	TANGGUNGJAWAB	PERALATAN
		semasa dari kotak sejuk penyimpanan stok vaksin • Beri vaksin mengikut tatacara pemberian vaksin yang berkenaan (Rujuk Panduan Latihan Pemberian Vaksin COVID-19) • Pastikan suntikan diberi mengikut teknik *aseptic* sepertimana yang terkandung di dalam Garis Panduan Imunisasi Kanak-kanak • Lakukan suntikan dengan teknik suntikan yang betul untuk setiap vaksin yang diberi • Pastikan prosedur di dalam *standard precaution* dipatuhi semasa prosedur imunisasi dijalankan (rujuk *Buku Standard Precuation*) • Pembaziran vaksin sepatutnya adalah 0.		
12	Imbas QR kod	• Arahkan ibu untuk imbas QR kod yang disediakan selepas menerima suntikan	Penyelia jururawat/ PPP/ Pegawai Perubatan	1. QR kod
11	Pemerhatian	• Arahkan ibu menunggu selama 15 minit di ruangan yang disediakan untuk memantau kesan sampingan selepas penerimaan vaksin COVID-19 (AEFI) • Jika ibu pernah mengalami kejadian reaksi selepas pemberian mana-mana vaksin, pemerhatian perlu dilakukan selama 30 minit	Penyelia jururawat/ PPP/ Pegawai Perubatan	1. Ruang menunggu 2. Peralatan kecemasan 3. Borang Pelaporan AEFI 4. PPE dicadang: • Surgical mask • Hand sanitiser • Apron plastik • *Eye protection (face shield/ eye goggle - optional) • *Gloves (optional)

BIL.	PROSES KERJA	AKTIVITI	TANGGUNGJAWAB	PERALATAN
				*penggunaan tertakluk kepada penilaian risiko jangkitan COVID-19 setempat
12	Serah Kad imunisasi dan maklumkan tentang Borang Pelaporan AEFI	• Serah Kad Imunisasi kepada ibu • Maklumkan kepada ibu tentang Borang Pelaporan AEFI boleh didapati dalam aplikasi MySejahtera • Catat maklumat imunisasi dalam Buku Rekod Kesihatan Ibu	Jururawat/ PPP/ Pegawai Perubatan	1. Borang Pelaporan AEFI 2. MySejahtera 3. Kad imunisasi 4. Buku Rekod Kesihatan Ibu
13	Ingatkan klien untuk terima dos 2 dan catat tarikh daam Kad Imunisasi	• Maklumkan kepada ibu "peringatan dos ke 2" melalui Pesanan Ringkas (SMS) atau aplikasi MySejahtera • Catatkan tarikh janji temu untuk dos 2 pada kad imunisasi sebelum diserahkan kepada ibu	Jururawat/ PPP/ Pegawai Perubatan	1. MySejahtera 2. Kad imunisasi

Bahan Rujukan:

1. Garis Panduan Pelaksanaan Pemberian Vaksin COVID-19 untuk Anggota Kesihatan, Bahagian Pembangunan Kesihatan Keluarga, KKM, Edisi 1 Februari 2021, bagi:
   a. Panduan Soalan Saringan Gejala COVID-19
   b. Kad Imunisasi
   c. Borang Persetujuan Suntikan Vaksin COVID-19
   d. Borang Pemantauan Kesan Advers Ringan Susulan Imunisasi (Pindaan 5)
   e. Report on Suspected Adverse Drug Reactions
   f. Panduan Mengisi Borang Report on Suspected Adverse Drug Reactions
   g. Panduan Pengendalian Kesan Sampingan Selepas Imunisasi
   h. Borang Rekod Vaksin COVID-19
   i. Pemerhatian Selepas Vaksinasi COVID-19

2. Updated Guidelines on Covid-19 Vaccination for Pregnant and Breastfeeding Mothers (12 Ogos 2021), Addendum to MOH Guidelines Version 2 dated 23rd June 2021

3. SENARAI LAMPIRAN

LAMPIRAN 1

FORMAT *LINE-LISTING* PEMBERIAN VAKSIN COVID-19 KEPADA IBU HAMIL

Negeri:
Daerah:
Klinik :
Tarikh:

Bil	Nama	No Kad Pengenalan	No Telefon	Umur	Alamat	EDD/REDD	POA	Setuju terima vaksin sebelum 12 minggu

Nota : untuk di isi oleh klinik yang menyediakan perkhidmatan antenatal

LAMPIRAN 2

SOALAN LAZIM BERKAITAN VAKSIN COVID-19 DAN KEHAMILAN

1. **Jika merancang untuk hamil, adakah perlu menangguh kehamilan sehingga lengkap vaksinasi dulu?**
   Ya, dinasihatkan untuk tangguh kehamilan sehingga lengkap vaksinasi.

2. **Berapa jarak masa untuk hamil selepas lengkap vaksinasi?**
   Wanita boleh merancang untuk hamil sejurus selepas lengkap vaksinasi. Tidak perlu jarak masa selepas lengkap vaksinasi untuk hamil.

3. **Adakah saya perlu mengesahkan tidak hamil sebelum ambil vaksin?**
   Tidak. Ujian pengesahan kehamilan tidak perlu dilakukan secara rutin sebelum vaksinasi.

4. **Jika sudah ambil vaksin dos 1, baru tahu hamil, apa perlu dibuat?**
   Ibu boleh mengambil vaksin COVID-19 mengikut jadual yang ditetapkan bagi vaksin tersebut, tanpa mengambilkira jangkamasa kehamilan. Jika musykil, dapatkan penerangan dari doktor. Ibu juga boleh menangguh dos kedua sehingga kehamilan melebihi 12 minggu.

5. **Jika dos pertama menerima vaksin selain COMIRNATY, kemudian didapati hamil, bagaimanakah dengan pemberian dos kedua?**
   Ibu boleh diberi vaksin yang sama seperti dos pertama kerana vaksin Astrazeneca dan Sinovac juga boleh diberikan kepada ibu hamil.

6. **Apakah kelebihan jika saya mengambil vaksin semasa hamil?**
   Vaksin COVID-19 memberi pelindungan daripada jangkitan COVID-19 yang teruk pada ibu hamil. Ini kerana ibu hamil yang dijangkiti COVID-19 mempunyai risiko yang lebih tinggi untuk mendapat komplikasi berbanding wanita yang tidak hamil.

7. **Siapakah golongan ibu hamil yang disarankan mengambil vaksin?**
   Semua ibu disarankan untuk mengambil vaksin COVID-19.

8. **Jika saya bersetuju untuk suntikan vaksin semasa hamil, bilakah usia kandungan yang sesuai untuk suntikan tersebut?**
   Masa sesuai untuk pengambilan vaksin COVID-19 ialah selepas 12 minggu kehamilan. Walaubagaimanapun ia boleh diambil pada awal kehamilan mengambilkira banyak

kelebihan menerima vaksin berbanding risiko jika ibu dijangkiti COVID-19. Sebaik-baiknya 2 dos lengkap diterima sebelum ibu memasuki trimester ke 3.

9. **Adakah bayi dalam kandungan berisiko dijangkiti COVID-19 selepas ibu mendapat suntikan vaksin?**
   Vaksin yang digunakan adalah vaksin mRNA, bukannya vaksin virus hidup. Oleh itu, ia tidak akan menyebabkan jangkitan COVID-19 kepada bayi.

10. **Adakah selamat mengambil vaksin COVID-19 ini bersama dengan vaksin lain seperti tetanus toxoid dan influenza semasa mengandung? Bilakah selang masa yang sesuai antara suntikan vaksin lain dan vaksin COVID-19?**
    Pengambilan vaksin COVID-19 bersama vaksin lain, contohnya tetanus toxoid, semasa hamil adalah dibenarkan tanpa memerlukan jarak masa. Pemberian serentak perlu dijelaskan kepada ibu kerana ia boleh menyebabkan ketidakselesaan.

11. **Jika saya sedang menyusukan bayi, bolehkah saya mengambil vaksin?**
    Ibu menyusukan bayi boleh dan digalakkan mengambil vaksin COVID-19 seperti yang disarankan.

12. **Jika saya sedang menyusukan bayi, adakah susu ibu mengandungi vaksin tersebut?**
    Belum ada bukti menunjukkan kandungan vaksin tersebut boleh memasuki susu ibu.

13. **Jika saya menerima vaksin semasa sedang hamil atau menyusukan bayi, adakah bayi saya mendapat pelindungan imuniti / antibodi melalui vaksinasi tersebut?**
    Kajian menunjukkan antibodi susulan pemberian vaksin COVID-19 dikesan di dalam darah tali pusat dan susu ibu. Walau bagaimanapun, tahap pelindungan kepada bayi masih belum dapat ditentukan.

14. **Adakah remaja hamil boleh diberi suntikan vaksin COVID-19?**
    Polisi Program Imunisasi COVID-19 Kebangsaan (PICK) membenarkan individu berumur 18 tahun ke atas untuk menerima vaksin. Bagi remaja hamil yang berumur di bawah 18 tahun, pemberian vaksin COVID-19 perlu mendapat konsultasi oleh Pegawai Perubatan. Pemberian vaksin mesti mengikut tatacara keizinan bagi individu bawah umur.

SENARAI PENYUMBANG

Penasihat

Dr Rokiah bt Mohd
Timbalan Pengarah (Kesihatan Keluarga)
Bahagian Pembangunan Kesihatan Keluarga
Kementerian Kesihatan Malaysia

Dr Saidatul Norbaya binti Buang
Pakar Perubatan Kesihatan Awam
Bahagian Pembangunan Kesihatan Keluarga
Kementerian Kesihatan Malaysia

Ahli

Dr Majdah bt Mohamed
Pakar Perubatan Kesihatan Awam
Ketua Sektor Kesihatan Ibu
Bahagian Pembangunan Kesihatan Keluarga
Kementerian Kesihatan Malaysia

Dr Tuty Aridzan Irdawati bt Mohsinon
Ketua Penolong Pengarah Kanan
Sektor Kesihatan Ibu
Bahagian Pembangunan Kesihatan Keluarga
Kementerian Kesihatan Malaysia

Dr Sarah bt Awang Dahlan
Ketua Penolong Pengarah
Sektor Kesihatan Ibu
Bahagian Pembangunan Kesihatan Keluarga
Kementerian Kesihatan Malaysia

Matron Aleijjah bt Ali
Ketua Penyelia Jururawat Kanan
Sektor Kesihatan Ibu
Bahagian Pembangunan Kesihatan Keluarga
Kementerian Kesihatan Malaysia

Matron Dahliah bt Abdul Hamid
Penyelia Jururawat Kanan
Sektor Kesihatan Ibu
Bahagian Pembangunan Kesihatan Keluarga
Kementerian Kesihatan Malaysia